

Naturvernforbundet i Namdalen
c/o Oskar Folland
Lissfjellvegen 19F
7800 Namsos

E-post: oskar.folland@ntebb.no

NVE

**Middelthunsgt. 29
Pb. 5091, Majorstua
0301 Oslo
E-post: nve@nve.no**

Namsos 9.8.2010

KLAGE PÅ KONSESJONEN TIL SØRMARKFJELLET VIND - KRAFTVERK

Naturvernforbundet i Namdalen klager på at Sarepta Energi AS har fått konsesjonstillatelse til bygging av Sørmarkfjellet vindkraftverk. Vi har disse kommentarene til konsesjonen.

1. Sumeffekten for nedbygging av kystnaturen er svært stor.

NVE bagatelliserer de negative virkningene konsesjonsvedtakene for vindkraftverkene og kraftledningene har for nedbygging av kystnaturen på Fosen og Namdalskysten. Sumeffekten for nedbyggingen av kystnaturen er betydelig større enn det NVE framstiller i sine konsesjonsvedtak. I praksis blir omtrent hele kyststrekningen fra Ørlandet til Vikna nå berørt av vindkraftutbygginger. Alle kystkommunene på strekningen blir berørt.

- På ei 7 mil lang kyststrekning fra Storheia i Åfjord kommune til Sørmarkfjellet i Osen/Flatanger kommuner blir det nå 6 lokaliteter med vindenergianlegg. Det er vindparkene på Bessakerfjellet, Harbakfjellet, Storheia, Kvenndalsfjellet, Roan og Sørmarkfjellet.
- På ei 10 mil lang kyststrekning fra Ørlandet til Sørmarkfjellet blir det 8 lokaliteter med vindkraft. Da er vindmøllene på Valsneset i Bjugn kommune og vindmøllene i Ørlandet kommune også tatt med. NVE har ikke tatt med

vindmøllene på selve Ørlandet i sin opplisting av utbygginger i konsesjonsvedtakene.

- På ei 12 mil lang kyststrekning fra Ørlandet til Innvordfjellet i Flatanger kommune kan det bli 10 vindkraftanlegg. Høsten 2010 avgjør NVE om det også skal gis tillatelse til utbygging av et vindkraftanlegg også på Innvordfjellet lengst nord i Flatanger kommune. Høsten 2010 skal også Blåheia vindpark på grensa mellom Roan og Osen kommuner konsesjonsbehandles. I tillegg kommer utvidelsen av Bessakerfjellet vindpark på østsiden av kystriksveien på Fosen.
- På ei 14 mil lang kyststrekning fra Ørlandet til Vikna, vil det bli minst 11 vindkraftanlegg. I Vikna og nabokommunen Nærøy ligger de 3 godkjente vindkraftanleggene Hundhammerfjellet, Husfjellet og Ytre Vikna. Denne sumvirkingen på kyststrekningen usynliggjør NVE i de nye konsesjonene som er gitt.

Dersom Innvordfjellet og Blåheia får konsesjon, vil det bli inntil 13 vindkraftanlegg på denne kyststrekningen.

Da har vi ikke tatt med vindkraftverkene på Breivikfjellet og Jektheia i Namdalseid og Namsos kommuner som også ligger til behandling i NVE.

- I tillegg kommer den store negative virkningen på kystnaturen som hovedtilførselsledningen på 420 kV og tilknytningsledningene på 132 kV fra vindkraftverkene vil medføre.

Vindkraftverkene vil ha enorme negative virkninger på naturen i kystkommunene. Eksempelvis kan nå Bessakerfjellet vindpark i Roan kommune allerede i dag sees på hele kyststrekningen i nabokommunen Osen og videre inn i Flatanger kommune lenger nord. Sørmarkfjellet vindpark vil betydelig forsterke inntrykket av at naturen og bosettingene er omringet av vindkraftanlegg på alle kanter. Det samme vil være tilfellet i Roan kommune med to store vindkraftanlegg og Åfjord kommune med 3 anlegg. Inntrykket vil til en viss grad også fortsette nedover i Bjugn og Ørlandet kommuner.

2. NVE`s generelle holdning til utbygging av vindkraft.

Naturvernforbundet mener NVE i konsesjonsvedtaket har et overfladisk syn på de negative virkningene utbyggingene vil ha for naturen og naturopplevelsene. Vi legger merke til at ordvalget er spesielt forbeholdent når det gjelder naturødeleggelsene som grunnlag for vurderingene i konsesjonsvedtaket. Gjennom hele dokumentet brukes standardformuleringer som

"NVE konstaterer at utbygging av vindkraftverket og tilhørende infrastruktur kan ha virkninger for naturtyper osv."

NVEs holdninger til vindkraftutbygging kommer tydelig til syne på side 61, gjentas i uthevet kommentar på side 62 og oppsummeres i hovedpunkt 9 side 99/100. Der uttrykker NVE sine selvstendige holdninger på følgende vis:

Vindkraftverk som et nytt landskapselement kan da fremstå som et symbol på bærekraftig utvikling og visuelt sett oppfattes som et positivt innslag i landskapet. Etablering av et vindkraftverk vil også tilføre landskapet et element som representerer nyere tids teknologiutvikling, og dermed skape en kontrast i landskapet og til tradisjonelle landskapselementer i positiv forstand.

Naturvernforbundet kjenner ikke til at NVE i dag har et tilsvarende natursyn på bygging, oppdemming og nedtapping i vannmagasiner i fjellet. Heller ikke tilsvarende syn når det gjelder regulering og tørrlegging av elver eller bygging av ytre turbinrør i tørrlagte elveleier eller eksponerte fjellsider.

Videre uttrykker NVE følgende vurdering i hovedpunkt 9 side 100 i konsesjons - vedtaket:

NVE konstaterer at etablering av vindkraftverket kan være positivt for friluftslivet for de brukergruppene som ønsker eller har behov for mer tilrettelegging og bedre fremkommelighet, og fordi vindkraftverket kan være en attraksjon i seg selv.

Naturvernforbundet oppfatter at dette argumentet er et viktigere grunnlag for NVEs vedtak om bygging av Sørmarkfjellet vindpark med tilknytningsledning enn de naturødeleggelsene utbyggingen vil medføre. For øvrig trodde Naturvern - forbundet at vindparken skulle lukkes for allmenn ferdsel.

I det oppsummerende hovedpunkt 10 side 125 uttrykker NVE en holdning til framtidige konsesjonssøknader og belastninger for reindrifta slik:

NVE vil imidlertid understreke betydningen av å legge til grunn de totale virkningene for reindriften ved behandling av ytterligere arealinngrep i reinbeiteområdene på Fosen. Med dette vil vi allerede nå signalisere at dette vil bli tillagt betydelig vekt ved behandling av fremtidige energianlegg utover de som nå tildeles konsesjon på Fosen.

Naturvernforbundet synes det er bra at NVE kommer med såpass tydelige signaler om framtidige konsesjonssøknader for vindkraft på dette tidspunktet.

Generelt mener vi at NVE tar lite hensyn til innsigelser mot vindkraftplanene på Fosen og Namdalskysten. På to områder registrerer vi at de i det minste tar verbale hensyn. Det ene er at NVE nå er mer lydhør for reindriftas behov enn de har vært tidligere. I det minste gjelder det verbalt. Det andre er hensynet til kulturminner, der NVE stiller krav om jordkabel forbi fangstsystemet for villrein på Sørmarkfjellet som er foreslått som kulturminne. Naturvernforbundet

synes også dette er bra. Imidlertid registrerer vi at de samtidig ikke har noen betenkeligheter med å vedta oppsetting av høyspentmaster i og i nærheten av det foreslåtte Elgsjøen naturreservat.

Konsesjonsvedtaket nevner jevnt utover i saksutredningen lover, forskrifter, konvensjoner, vernevedtak, prinsipper, avklarende og retningsgivende fellesdokumenter mellom fagdepartementer og fagdirektorater som skal oppsummere de formelle rammene rundt konsesjonsvedtakene. Imidlertid tas det så godt som ingen hensyn til det som handler om hensynet til naturverdier. For Naturvernforbundet blir da alle formelle lovhenvvisninger og fortolkningsdokumenter bare tomme ord.

3. Tematisk konfliktvurdering.

Den opprinnelige utbyggingssøknaden for Oksbåsheia og Sørmarkfjellet ble tematisk konflikt vurdert til kategori "E" av DN og Riksantikvaren. Om den endrede søknaden for Sørmarkfjellet vindpark, sier NVE dette om den tematiske konfliktvurderingen på side 45:

NVE har etterspurt en ny tematisk konfliktvurdering av den nye utbyggingsløsningen for Sørmarkfjellet vindkraftverk. NVE konstaterer at Direktoratet for Naturforvaltning og Riksantikvaren ikke har lagt fram en ny tematisk konfliktvurdering for det reduserte planområdet for vindkraftverket.

I punkt 7.3.3 side 59 i vedtaket, henvises det til DN og Riksantikvarens tematiske konfliktvurdering av det spesielle kystlandskapet på Fosen:

Riksantikvaren og Direktoratet for naturforvaltning kategoriserte den opprinnelige utbyggingsløsningen med bokstav E for temaet landskap. I denne vurderingen er det lagt vekt på at dette er et av få områder på denne kyststrekningen som er eksponert mot åpent hav. Videre vises det til at landskapet omkring Sætervika - Oksbåsheia - Buholmråsa fyr er et markant eksempel på det karakteristiske landskapet på Fosen. Det vises også til at Sørmarkfjellet er mindre dominerende sett fra ytre del av kysten, men at det fremstår tydelig i landskapet. Det påpekes at vurderingen forsterkes ved at landskapstypen forventes å bli mer sjelden som følge av vindkraftutbygging andre steder i regionen.

Naturvernforbundet registrerer at NVE har etterspurt aktivt en tematisk konfliktvurdering av Sørmarkfjellet. Når det er gjort, så antar vi at det har vært en viktig informasjon for NVE i forbindelse med vedtaket som skulle fattes. Naturvernforbundet vet ikke hvordan den tematiske konfliktvurderingen er etterspurt av NVE. Som direktorat med avgjørelsesmyndighet og koordineringsansvar, lurer vi på om NVE har vært for passiv i denne etterspørselen. Når det i tilleggsutredningene for Sørmarkfjellet vindpark uttrykkes følgende i punkt 7.3.2 side 58:

I de nye utredningene vurderes en utbyggingsløsning som kun omfatter Sørmarkfjellet. Det fastslås i utredningene at det ikke er forskjeller i konsekvensgrad mellom den opprinnelige og den nye utbyggingsløsningen. Bakgrunnen for dette

er, ifølge utreder, at innspill og utredninger av landskap i dag vurderes strengere. Konsekvensgraden er derfor opprettholdt til middels til stor negativ.

..så kan det være en indikasjon på i hvilken retning en tematisk konfliktvurdering ville konkludert. Naturvernforbundet mener derfor at det er uakseptabelt at NVE konkluderer i den tematiske konfliktvurderingen på vegne av DN/Riksantikvaren med denne formuleringen:

NVE konstaterer at det ikke er gjennomført nye tematiske konfliktvurderinger som følge av endringen av prosjektet, men antar at endringen i prosjektet ville medført lavere konfliktgrad i de tematiske konfliktvurderingene.

Naturvernforbundet krever derfor at Sørmarkfjellet vindpark tematisk konfliktvurderes av DN og Riksantikvaren, før endelig vedtak fattes i saken.

4. Utrolig at NVE mener at vindkraftverkene er reversible inngrep.

NVE har den generelle holdningen at etablering av vindkraftverk er reversible inngrep. Dette uttrykkes slik på side 45 i vedtaksdokumentet:

Etablering av vindkraftverk er etter NVEs vurdering i all hovedsak et reversibelt inngrep. Ved konsesjonsutløp skal vindturbinene fjernes og området istandsettes, dersom det ikke meddeles forlenget konsesjon.

Naturvernforbundet kan være enig en slik vurdering, dersom et vindkraftverk ble plassert i et flatt kulturlandskap som for eksempel på Ørlandet, men det er ikke tilfelle for noen av vindkraftetableringene på Fosen. Her er det snakk om store utskytinger i fjell, etablering av skrenter, plassering av tippmasser og ulike arronderinger ved etablering av veger og standplasser.

Naturvernforbundet mener det er et lettvinnt, overfladisk og lite faglig standpunkt som her presenteres. Vi kan ikke se at dette er sagt i Stortingsmelding nr.11 (2004-2005) om tematiske konfliktvurderinger. Vi kan heller ikke finne det i Naturmangfoldloven, "Retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftverk" datert 18.6.2007, Plan- og bygningsloven fra 1.7.2009 eller "Den europeiske landskapskonvensjonen" fra 2004. Vi etterlyser derfor det formelle dokumentet som viser at det er statens offisielle syn som NVE her framfører om vindkraftutbygginger.

5. Fullstendig tilsidesetting av statlige miljøetater.

Naturvernforbundet mener statlige miljøetater blir fullstendig tilsidesatt i vurderingene og vedtakene som gjøres. Det gjelder både DN, Riksantikvaren og fylkesmennene i begge Trøndelagsfylkene. Fagetatene tar opp en rekke problemstillinger som riktignok nevnes i vedtaksdokumentet, men NVE går ikke inn i problemstillingene og drøfter dem reelt og grundig. De faglige innvendingene presenteres nærmest summarisk der NVE synser om dem i sine konklusjoner. Naturvernforbundet krever at NVE ved klagebehandlingen går dypere inn i problemstillingene som bringes inn av de faglige miljøetatene og drøfter dem grundig på et faglig og prinsipielt plan. Så langt er det stort sett bare energiproduksjon og økonomiske forhold som reelt er vektlagt.

6. Fullstendig overkjøring av lokaldemokratiet.

Den lokale motstanden mot etablering av Sørmarkfjellet vindkraftverk er stor. Det er demokratisk flertall mot etablering av dette vindkraftverket både i Osen og Flatanger kommunestyre. Motstanden mot etableringen er generelt stor og aktiv i befolkningen. Dette vil vi ikke ha.

7. Entydig avklaring av finansieringen av 420 kV kraftledningen - ingen luring om finansieringen i etterkant.

NVE har gjort et veldig romslig vedtak om utbygging av vindkraft på Fosen med 800 MW, der Sørmarkfjellet vindkraftverk skal bidra med 150 MW. Bakgrunnen for dette vedtaket er at vindkraftverkene skal finansiere kraftledningen på 420 kV som Statnett SF skal bygge. Dette er formulert slik i konsesjonsvedtaket i hovedpunkt 11 side 129:

Det må bygges ut 600-800 MW vindkraft på Fosen for å kunne forsvare nettkostnadene for en ny 420 kV kraftledning fra Namsos via Roan til Storheia transformatorstasjon. I egne vedtak av i dag meddeler NVE også konsesjon til Kvenndalsfjellet, Storheia og Roan vindkraftverk med tilhørende nettilknytning, og konsesjon til en ny 420 kV kraftledning fra Namsos via Roan til Storheia.

Det må altså bygges ut en vindkrafteffekt på minst 600 MW for å finansiere ledningen. Ut fra tidligere opplysninger fra Statnett SF, så krevdes det mindre enn 600 MW for å forsvare bygging av ledningen. NVE er meget romslig i sitt

konsesjonsvedtak og tillater bygging av hele 800 MW med vindkraft, altså 30 - 40 % mer enn det som minimum kreves.

Statnett SF har tidligere kategorisk avvist å dekke disse utgiftene ved å definere ledningen som en del av stamnettet. Naturvernforbundet understreker og antar at dette fortsatt står ved lag, for ellers arbeides det etter en skjult agenda med naturødeleggelser som resultat.

Dagen etter at NVE i juni offentliggjorde de 6 konsesjonsvedtakene på Fosen, uttaler direktøren i NTE, som også er deleier i og huser Sarepta AS, at:

Han er tilfreds med at det ble gitt konsesjon til Sørmarkfjellet vindkraftverk. Samtidig sier han at nå må Statnett SF ta kostnadene med å bygge 420 kV kraftledningen mellom Namsos og Roan og innlemme ledningen i Stamnettet.

Naturvernforbundet konstaterer at det er et misforhold mellom konsesjons - søknaden til Sarepta før NVE fattet vedtaket og det Sarepta uttrykker etter at NVE offentliggjorde vedtaket og de premisene det bygger på.

Naturvernforbundet krever at dette forholdet avklares ved klagebehandlingen, slik at vi ikke får oppleve at det skjer et fordekt spill i kulissene rundt dette forholdet. Omkostningene er nemlig store naturødeleggelser og det vil vi ikke godta.

Tar vi utgangspunkt i Statnett SF sine egne økonomiske beregninger for bygging av ledningen, så vil finansiering av ledningen kunne gjøres med mindre utbygd effekt enn 600 MW. Både effekten på Sørmarkfjellet og planlagt effekt nærmere kraftstasjonen i Roan kan derfor tas bort, uten at det får konsekvenser for bygging av ledningen. Dette krever vi blir utredet i klage - behandlingen.

Som Naturvernforbundet uttrykker NVE at ingen vindkraftanlegg i Norge er i dag bedriftsøkonomisk lønnsomme å etablere. Det må store offentlige tilskudd til for å bygge vindkraftverkene og disse tilskuddene kanaliseres gjennom ENOVA. Alle anleggene på Fosen må ha tilskudd på mange hundre millioner kroner. Det er flere år siden Sarepta fikk konsesjon for utbygging av Ytre Vikna vindmøllepark. De ventet i årevis med utbygging, fordi de ikke hadde økonomi til det. Selv når de nå fikk økonomisk støtte fra ENOVA på flere hundre millioner kroner, måtte de søke om redusert utbygging for å kunne gjennomføre utbyggingen av Ytre Vikna.

Dersom Sarepta skal få bygge ut Sørmarkfjellet vindkraftanlegg, så antar Naturvernforbundet at vi kan få oppleve noe tilsvarende. De vil trenge store statlige tilskudd fra ENOVA. Da mener Naturvernforbundet at de heller får søke om tilskudd gjennom ENOVA til full utbygging av Ytre Vikna. De vil ikke få

tilskudd til utbygging begge steder, til det er prosjektene for marginalt lønnsomme. En slik løsning vil forhindre større naturødeleggelser på Fosen enn det som strengt tatt er nødvendig. Sumeffekten av naturødeleggelsene mellom Ørlandet og Ytre Vikna blir også mindre. Det er viktig i et område som nå opplever et voldsomt og ukritisk utbyggingspress.

8. Behandlingsprosess og endring av konsesjonene.

I hovedpunkt 4 side 15 uttrykker NVE at konsesjonssøknadene blir vesentlig endret gjennom behandlingsprosessen og uttrykker det slik:

NVEs erfaring med konsesjonsbehandling av vindkraftverk viser at prosjektene ofte blir vesentlig endret fra tiltakshaver sender inn en melding til en konsesjon eventuelt foreligger. Prosjektene utvikles gjennom konsesjonsprosessen på bakgrunn av blant annet opplysninger som fremkommer i forbindelse med høringene.

Naturvernforbundet antar at NVE med denne formuleringen vil vise at innsigelsene mot utbygging av Oksbåsheia vindpark ble tatt hensyn til, slik at alle aktører skulle oppleve innrømmelser som igjen skulle bidra til å dempe konfliktene.

Naturvernforbundet vil imidlertid bare påpeke at hele vindkraftutbyggingen på 150 MW og 420 GWh nå er flyttet til Sørmarkfjellet og skiftet navn. Vi kan ikke se hvilke reelle miljøinnrømmelser et navnebytte representerer. Tvert imot så er det legitimt å snu saken helt om og si at konsesjonssøknaden var dårlig utredet eller kynisk sløsende med naturødeleggelser. Sarepta Energi AS uttrykker for så vidt åpent og ærlig at det ikke er deres samfunnsoppgave å ta vare på naturen. Deres oppgave er å produsere elektrisk energi og tjene penger og i den sammenheng innrette seg etter konsesjonskravene for å gjøre det. De sier at det er konsesjonsmyndighetene som må ta ansvaret for naturen og miljøet.

Da NVE ba Sarepta Energi AS om å utrede bare utbygging på Sørmarkfjellet, fryktet (antok?) Naturvernforbundet at det betydde at løpet allerede var kjørt for vindkraftutbygging i dette området. I ettertid viste dessverre det seg å stemme. NVE vil helt sikkert benekte at det er tilfelle, at prosessen har vært åpen hele tiden inntil vedtaket ble fattet. Det tror Naturvernforbundet i tilfelle ikke på. Begrunnelsen vår for det er den lettvinde måten NVE har behandlet den tematiske konfliktvurderingen av Sørmarkfjellet vindkraftverk på og behovet for finansieringen av hovedkraftledningen på 420 kV med veldig god, økonomisk sikkerhetsmargin. Vi begynner nå å kjenne igjen de negative sidene i den norske vannkraftshistorien i vindkraftutbyggingen. Omtrent den eneste forskjellen er at det nå i konsesjonsbehandlingen gjøres en del krav om utredninger og at det i konsesjonsvedtaket gjøres noen verbale innrømmelser om naturødeleggelser. Reelt er imidlertid naturødeleggelsene helt tilsvarende.

9. Nedlegging av anlegget.

I hovedpunkt 12 side 133 om konsesjonsvilkår sier NVE følgende om nedlegging av anlegget:

I tillegg til dette standardvilkåret, vil NVE sette krav om at konsesjonær skal lage et forslag til hvordan de skal sikre de økonomiske forholdene knyttet til fjerning av anlegget og tilbakeføring av området. I løpet av det 12. driftsåret for vindkraftverket, skal tiltakshaver legge frem et konkret forslag til garantistillelse som sikrer kostnadsdekning for fjerning av vindturbinene og istandsetting av området ved utløp av driftsperioden, jmfør energilovforskriftens § 3-4 d.

Naturvernforbundet skjønner ikke helt hvordan utbyggingselskapene skal være i økonomisk stand til dette, med tanke på den sterke statlige subsidieringen som må til for å bygge anleggene. Vi viser dessuten til våre betraktninger ovenfor om de store irreversible inngrepene vindkraftverkene forårsaker.

Dessuten kjenner vi ikke til noen vannkraftverk som har blitt nedlagt når konsesjonstida er utløpt. Imidlertid kjenner vi til en rekke vannkraftkonsesjoner som blir videreført med mindre endringer.

Konsesjonskravet ovenfor kan se fint ut, men det er vel heller av teoretisk art.

10. Konklusjon.

Naturvernforbundet går sterkt imot at Sarepta Energi AS får bygge ut Sørmarkfjellet vindkraftverk. Utbyggingsbelastningen på kysten av Fosen og Namdalskysten er for stor.

Hilsen

Naturvernforbundet i Namdalen

Oskar Folland

(leder)

Kopi:

Norges Naturvernforbund

Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag